

KÜRESEL DEĞİŐME, MODELLER VE KUVATERNER

H. Nüzhet DALFES¹

ÖZET:

İnsan etkinlikleri sonucu küresel ölçekte ve/veya yaygınlıkta ortaya çıkan değişmelerin anlaşılması kapsamlı iklim sistemi ve biyojeokimyasal döngü modellerinden geçer. Bu modellerin güvenilirliğini/başarımını sınamak çok zordur. Yer'in sistemleri üzerinde deney yapma özgürlüğümüz yoktur. İşte bu nedenle, Yer'in sistemlerinin bugüne en çok benzediği bir dönemde, Kuvatıner' de olup bitenler, modelciler için çok önemlidir. Aslında çok başka etkiler sonucu (özellikle Milankoviç güneşlenme salınımları etkisinde) ortaya çıkan çevresel değişmeler sırasında iklim sistemiyle biyojeokimyasal döngüler arasında çok sayıda geribesleme etkin olmuştur. Bir yandan buz karotlarına dayalı atmosfer bileşimi rökonstrüksiyonları, diğer yandan polen incelemelerinin ortaya çıkardığı ekosistem tepkileri, Yer sistem modellerinin sınanabileceği bir bilgi zemini yaratmıştır.

¹ İ.T.Ü, Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü, 80626, Ayazađa/İst, dalfes@itu.edu.tr